

Pfv.V.21.831/2007/7.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Noll László ügyvéd által képviselt **felperesnek** a Véghné dr. Kárpáti Brigitta ügyvéd által képviselt **alperes** ellen kár megtérítése iránt a Zala Megyei Bíróság előtt 1.P.21.446/2005. szám alatt megindított és a Győri Ítéltábla Pf.I.20.311/2006/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében - amelyben az állam javára marasztalás iránt fellépett a Zala Megyei Főügyészség - a felperes által benyújtott 46. sorszámú felülvizsgálati és az alperes által előterjesztett Pfv. 4. sorszámú csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán indult eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Mindegyik peres fél viseli a felülvizsgálati eljárásban felmerült saját költségét.

A Legfelsőbb Bíróság kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára az adóhatóság felhívására 156.100 (Egyszázötvenhatezer-egyszáz) forint, az alperes pedig 39.000 (Harminckilencezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében kára megtérítésére kérte az alperes kötelezését. Előadta, hogy az alperes kezdeményezésére több alkalommal, összesen 7.502.000 forint összeget adott át a részére annak érdekében, hogy őt T. P.-től megvédjék. Az alperest a

büntetőbíróság 1 rb. társtettesként folytatólagosan elkövetett csalás büntette miatt elítélte.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Tagadta, hogy rábírt volna a felperest védelmi pénz fizetésére.

Az elsőfokú bíróság a Ptké. 32. § /1/ bekezdése alapján az ügyészt értesítette, aki a perben fellépett, és indítványozta, hogy a bíróság a semmis szerződés folytán visszajáró 1.402.000 forint összeget a Ptk. 237. § /4/ bekezdése alapján az állam javára ítélje meg.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az állam javára 1.300.000 forintot és ennek késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet és az ügyészi indítványt elutasította. Indokolása szerint a peres felek között megbízási jogviszony jött létre. A felperes megbízta az alperest, hogy őt T. P. fenyegetéseitől védje meg. A védelem módszereit nem ő határozta meg, de a felajánlott módszereket elfogadta. A felek szerződése nyilvánvalóan a jóérkölsbe ütközött, mert a felperestől az elvárható magatartás az lett volna, hogy a hatóságoktól kér védelmet. A megállapodás jogszabályba ütköző szerződésnek is minősül, mert tartalma szerint valamely személy bántalmazására, személyi szabadságtól való megfosztására irányult, ezért a Ptk. 200. § /2/ bekezdésében az semmis szerződés. A Ptk. 237. § /1/ bekezdése szerint az érvénytelen (semmis) szerződés esetén a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. Ez az adott esetben azt jelentené, hogy a felperesnek visszajárna az alperes részére kifizetett összeg, a „védelmi pénz”. A bíróság megítélése szerint az adott ügyben fennállnak az állam javára marasztalásnak a Ptk. 237. § /4/ bekezdés szerinti feltételei. 1.300.000 forint átadását bizonyítottanak találta, amelyet Tóth Péter tanúvallomása alapján állapított meg, aki erről az összegről az alperestől tudott és aki ebből maga is részesült. Egyéb, egymásnak ellentmondó, és többnyire a felperes tájékoztatásából származó és a későbbiekben már a per során tett kijelentésekre alapozott tanúvallomásokat azösszepszerűség tekintetében nem fogadta el.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezéssel élt. A felperes az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, az alperes marasztalásának 3.902.000 forintra és kamataira való felemelését, az állam javára történő marasztalás mellőzését kérte. Az alperes fellebbezése az ítélet megváltoztatására, a kereset elutasítására irányult.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kifejtette, a felperes a keresetében bűncselekménnyel okozott kár megtérítése címén kérte az alperes marasztalását. Az elsőfokú bíróság a megállapított tényállásból helyesen következtetett arra, hogy a felperes és az alperes között megbízási jogviszony jött létre. A szerződés - annak tartalmára tekintettel, mint tilos szerződés - semmis. A szerződés tilos jellegére figyelemmel pedig az elsőfokú bíróság az ügyész indítványára törvényesen döntött az állam javára marasztalásról. A megállapított tényállásból egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a felperes és az alperes közötti jogviszony folyamatos volt, amelynek célja T. P. eltávolítása volt. Osztotta az elsőfokú bíróságnak azt a következtetését, hogy ítéleti bizonyossággal csupán 1.300.000 forint átadása volt megállapítható.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati, az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és mellőzze az állam javára marasztalást. Álláspontja szerint a felülvizsgálni kért ítélet jogszabálysértő és megalapozatlan. Az ügyben eljáró bíróságok konkrét bizonyíték nélkül vonták le az arra vonatkozó következtetést, mi indította arra, hogy egyre nagyobb összegeket fizessen az alperes részére. A meghallgatott tanúk igazolták a folyamatos fenyegetés tényét, illetőleg azt, hogy ezek a fenyegetések benne komoly félelmet váltottak ki. Ennek a hatására fizette ki a különböző összegeket. A büntetőbíróság az alperes eljárását bűncselekménynek minősítette és vele szemben büntetést szabott ki. Álláspontja szerint a bíróság indokolatlanul alkalmazta az állam javára marasztalást. A hatályos törvények lehetővé teszik ennek a szankciónak az alkalmazását, de a bíróságok egy idő óta ezt a gyakorlatban már nem érvényesítik. A gyökeres gazdasági-társadalmi átalakulás kezdetén a Legfelsőbb Bíróság a 7. számú Irányelvet egészében hatályon kívül helyezte. Az elmúlt évtizedekben a megváltozott viszonyok számos olyan tényálláscsoport tiltott voltát tették tárgytalanná, amelyekben a korábbi ügyészi és bírói gyakorlat tilos szerződést látott és amelyekhez gyakran kapcsolta az állam javára való marasztalás szankcióját. A Ptk. új koncepciója is meg kívánja szüntetni ezt a jogintézményt.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte, mert álláspontja szerint az jogalapjában ésösszecszerűségében is megalapozatlan. Az eljáró

bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a felperes a pénz átadására és összegére vonatkozó előadását többször módosította, több tanú befolyásolására is kísérletet tett. A tanú, akinek a vallomására tekintettel a bíróság az 1.300.000 forint átadását megállapította, minden meghallgatása során más tényt állított.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § /2/ bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül. A Pp. 270. § /2/ bekezdése szerint a jogerős ítélet felülvizsgálatát a fél jogszabálysértésre hivatkozással kérheti.

A felperes helytállóan hivatkozik arra, hogy az állam javára marasztalás a jogirodalomban hosszú idő óta vitatott. A bíróság az ítélezési gyakorlatban egyre ritkábban alkalmazza, de a hatályos Ptk. rendelkezései szerint élő jogintézmény. A Legfelsőbb Bíróságnak ezért a felülvizsgálati eljárásban azt kellett eldöntenie, hogy az adott ügyben fennállottak-e az alkalmazásának a feltételei vagy arra jogszabálysértően került-e sor. Az állam javára marasztalás olyan szankció, amely az érvénytelen szerződés megkötésénél elítélendő módon eljáró félnek visszajáró szolgáltatás elvonását jelenti. Az egyik anyagi jogi feltétele az, hogy az érvénytelen szerződés alapján visszatérítésre kerüljön sor (237. § /1/ és /2/ bekezdés), a másik pedig az, hogy annak a szerződő félnek, akinek a szolgáltatást vissza kellene kapnia, a magatartása súlyosan elítélendő legyen. Elvonni csak a visszajáró szolgáltatást lehet. A Ptk. 237. § /4/ bekezdése szerint a szerződés érvénytelensége esetén az állam javára marasztalásra - az uzsorás szerződéstől eltekintve - akkor kerülhet sor, ha az a szerződő fél, akinek a szolgáltatás visszajárna, a Ptk. 237. §-ának /4/ bekezdésében meghatározott súlyosan felróható magatartást tanusította. A szankció alkalmazásához a szerződés érvénytelenségét eredményező tényállás egymagában nem elegendő. A kérdés elbírálásánál figyelembe kell venni a személyi és vagyoni viszonyokon kívül a jogsértő magatartás felróhatóságának a súlyát, a szerződéskötés körülményeit. Az eljáró bíróságok ezeket, a mérlegelés körébe eső körülményeket vizsgálták. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél alaptalanul hivatkozik arra, hogy az eljáró bíróságok e körülményekre vonatkozó, a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékokat a Pp. 206. §-ának /1/ bekezdését sértő módon, okszerűtlenül mérlegelték és téves tényállást állapítottak meg. A perben lefolytatott bizonyítás adatai alapján megalapozottan vonták le azt a következtetést, hogy a felperesnek a magatartása is súlyosan elítélendő, amelyre tekintettel a Ptk. 237. § /1/ és /2/ bekezdése értelmében a részére visszajáró szolgáltatás állam javára megítélésének helye van. Az eljáró bíróságok a

visszajáró összegre vonatkozó bizonyítékokat is a Pp. 206. §-ának sérelme nélkül mérlegelték.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelemmel és csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéletet a Pp. 275. §-ának /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Mindegyik peres fél kérelmét alaptalannak ítélte, ezért a Pp. 270. § /1/ bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 81. §-ának /1/ bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy mindegyik peres fél viseli a saját költségét.

A felperes és az alperes a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának /2/ bekezdése alapján köteles az állam részére megtéríteni.

Budapest, 2007. december 11.

*Dr. Uttó György s.k. a tanács elnöke, dr. Bella Mária s.k. bíró,
dr. Erményi Lajos s. k. bíró*

Nné

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő